

vensko slovnico v slovenskem jeziku. Meseca avgusta bo v njegov spomin pri Sv. Bolfanku v Slov. Goricah slavnost in se mu odkrije spominska plošča.

„**Napredak**“, vrlo glasilo „Hrv. ped.-knjiž. zbora“ in „Saveza“, je začel priobčevati „Pisma iz Slovenije“. V prvem pismu govori o nameravanem vseavstrijskem učit. shodu na Dunaju, o zadnjih državnoborskih volitvah ter o časopisju naprednega slovenskega učiteljstva.

Šolska veselica se je vršila 30. junija v Begunjah pri Cerknici. Kosijevi „Letni časi“ in „Sarafan“, ki so jih izvajali učenci neustrašeno in spretno pod vodstvom učiteljstva, so jako ugajali občinstvu. Vstopnina je bila samo po 20 h, a vkljub temu se je nabralo 81 K 22 h. Čisti dohodek je namenjen novo ustanovljeni ljudski knjižnici, ki ima že sedaj blizu 200 knjig. Ta veselica bi se imela vršiti pri otvoritvi krasne nove šole v Begunjah že pretečeno jesen, ker se je pa delo pri novi stavbi zavleklo nepričakovano daleč v zimski čas, je bila otvoritev nove šole sredi najhujše zime in mraza, zaradi tega se je to slavlje preneslo na letni čas. — Novo šolsko poslopje v Begunjah je v resnici kras najmodernejših šolskih stavb. Šolske sobe so svetle, z moderno ventilacijo, visoke, prostorne in z najmodernejšo šolsko opremo. Vse učiteljstvo stanuje v šoli. Stanovanje učitelja-voditelja je krasno, s tremi velikimi sobami in z vsemi potrebnimi stranskimi prostori. Vodovod je speljan v kuhinjo, v šolsko vežo in v vsa stranišča za izpiranje. Zunanja oblika je jako priključna in krasna, notranji prostori so pa mojstrsko razdeljeni. Okolo poslopja je obzidan, s pleteno žico in tremi železnimi vrati obdan prostor za šolski vrt. Načrte za to krasno stavbo je izdelal jako marljivi ter šoli in učiteljstvu jako naklonjeni g. Ivan Jakše, c. kr. vladni inženir v Postojni. Kjer je delal ta gospod načrte za šolo, je ljudstvo povsod jako zadovoljno. Naše mnenje je, da ni vsakdo sposoben za šolske stavbe delati načrte in voditi dela. Ker se je izkazal g. Jakše že na več krajih pravega mojstra stavitelja šolskih stavb, ali bi ne bilo primerno in prav, da bi ga naša vlada nastavila samo za takšno delo, ker se šole povsod neprestano širijo in na novo gradijo? Pa kakšna so nekatera takšna nova poslopja? Povsod se navadno preveč stedi; šolski prostori so premajhni, stanovanja za učiteljstvo so pa podobna kurnikom. Občine imajo mnogo stroškov, a kmalu se pokažejo nedostatki — vse je premajhno. Šola je nova, ker se pa vedno množi število šolobveznih otrok, postane kmalu premajhna. Ni čudo, da potem ljudstvo godrnja, toži in se huduje nad šolo zaradi stroškov, ki bi jih ne bilo treba, ako bi delal načrte mojster in ne mojsterskaza. Zato ponavljamo svojo željo, na katero naj se blagovoli ozirati pri takih priložnostih vse učiteljstvo: Načrte za šolske stavbe naj dela tisti, ki to delo dobro razume.

Razgled po šolskem svetu.

— **Štrajk katehetov.** „Az Ujsag“ poroča, da so imeli v Budimpešti katoliški kateheti shod, kjer so sklenili, da proglašajo začetkom prihodnjega šolskega leta štrajk in da ne bodo več poučevali verouka, ako jim ne izboljšajo plač.

— **Ruska učiteljska zveza.** V Justili pri Viborgu je imela ruska učiteljska zveza svojo letno skupščino. Skupščina se je udeležilo 140 delegatov iz vseh krajev evropske in azijske Rusije. Dasi pripadajo skoro vsi delegati skrajni levici, vendar so odklonili predlog, naj bi se shod pečal s političnimi vprašanji. Skupščina se je izrekla, da je splošna uvedba prisilnega šolskega obiska za Rusijo še prezgodnja, da ima biti pouk v verouku zgolj fakultativen in da se ima v vseh šolah poučevati v maternem jeziku.

— **Učiteljski štrajk pričakujejo v Bolgariji.** Tamkaj obstoja jako močno učiteljsko društvo (nad 4000 članov), ki je že davno trn v peti današnji bolgarski vladi. Vlada dela na vse kriplje, da bi to društvo razbila. Učitelji so nedavno na nekem shodu sklenili, da prično borbo tudi z nedopustnimi sredstvi, ako bi vlada izkušala razpustiti učiteljsko društvo.

— **Novi šolski zakon v Črni gori.** „Glas Črnogoraca“, uradni list črnogorske vlade, objavlja novi šolski zakon. Dosedanja štiriletna obvezna šola se podaljša za dva ponavljalna zimska tečaja, ki se imajo povsod uvesti, kjer je vsaj 20 učen-

cev. Ti tečaji imajo trajati od 1. oktobra do 1. marca, poučevati imajo ljudskošolski učitelji ob nedeljah, četrtnih in praznikih, plačilo prejema po nadzornikovem predlogu. Šolske zamude se kaznujejo, in sicer prvih pet zamud z ukorom, za vsako daljšo zamudo se plača 50 h globe. — Učitelji so stalni, začasni in pomožni; poslednji se sprejemajo samo v tem slučaju, če ni dovolj kvalifikovanih kandidatov, tudi nimajo pravice polagati izpita za pravega učitelja. Uspehe učiteljeve ocenjujejo šolski nadzorniki po lestvi: prav dobro, dobro, slabo. Pri komur se dožene slab uspeh, ta se kaznuje s premeščenjem, če pa to ne pomaga, se odpusti iz službe; če služi nad 10 let, se upokoji. Učitelji in učiteljice dobivajo enako plačo, in sicer: začetna mezda znaša 960 K, po petih letih 1200 K, po desetih letih 1440 K, po 14 letih 1680 K, po 18 letih 1920 K, po 22 letih 2160 K, po 26 letih 2400 K, ki je najvišja plača učiteljev. Začasni učitelji dobivajo remuneracije letnih 720 K in so dolžni po petih letih položiti izpit za definitivnega učitelja. Potridesetletnem službovanju more učitelj stopiti v pokoj s celo plačo. Nadzorniki morajo imeti akademiško naobrazbo, če pa takšnih ni dovolj, moreje tudi ljudskošolski učitelji postati nadzorniki. Prehodne določbe: plača definitivnih učiteljev, ki so proučili 4 gimnazije in učiteljske, se zviša od 1. marca t. l. za 240 K; plača učiteljev, ki so absolvirali bogoslovje v Prizrenu ali na Cetinju se poviša za 180 K. Prvo in drugo povišanje dobi učitelj po prvih petih in desetih letih, potem pa se mu nakazuje doklade po štirih letih. Učitelji, ki služijo brez izpita nad pet let, so provizorni in morejo položiti izpit; oni pa, ki nimajo petletne službe, veljajo kot pomožni učitelji in ne morejo položiti izpita.

— **Rektorjem zagrebskega vseučilišča** za bodoče šolsko leto 1907/08 je izvoljen dr. Milivoj Maurovič, profesor juridične fakultete.

— **Jezikoslovec Bugge.** V Kristijaniji je umrl sloveči jezikoslovec profesor Bugge.

— **Žensko vseučilišče v Rusiji.** Kakor poročajo časopisi, otvorijo jeseni v Kijevu novo žensko vseučilišče.

Z gospodarskega polja.

— **Kranjska kmetijska družba** je imela dne 27. junija svoj 140. občni zbor, ki se ga je udeležilo 200 članov. V letu 1906. je imela družba 6738 članov in 130 podružnic. Družba ima sedaj častno število gospodarskih naprav, kakor: podkovsko šolo, drevesnico, dvorec na Viču, gospodinjstvo šolo v Ljubljani, deželno poizkusno klet; družba izdaja krasne knjige v svoji „kmetijski knjižnici“, izvrstno urejevanega „Kmetovalca“ itd. Neizmerne koristi je prinesla ta vrla družba kranjskim in sploh slovenskim kmetovalcem. Nešteto poučnih knjig je izdala, neštivilno dobrih nauk je podala v svojem glasilu, častno število dobro uspevajočih gospodarskih društev in zavodov je ustanovila, z nešteti predavanji, tečaji, izleti itd. je poučevala ljudstvo. Častna je njena zgodovina in s ponosom lahko gleda družba v preteklost ter z najboljšimi nadami v bodočnost. Vrlo naprej! Pripominjamo, da ima tudi učiteljstvo ob tem napredku mnogo zaslug, saj je izvečine samo ono ustanovilo njene podružnice, ki jih vodi s požrtvovalnostjo slovenskemu kmetu v korist!

— **Sadna in vinska letina na Kranjskem.** Dočim vinska trta letos dobro kaže, bo sadna letina zopet prav slaba. Drevje je sicer lepo cvetelo, a potem je cvetje zaradi neugodnega vremena kmalu odpadlo; največ pa so pokvarili razni mrčesi, gosenice in druga golazen. Le malokje je videti zdrava, polna drevesa. Ponekod je napravil mrčes tako škodo, da prosijo občani za odpis davka.

— **Pristaniške zgradbe v Dalmaciji.** Ministrstvo za trgovino je nedavno odobrilo načrte za vrsto velikih pristaniških del v Dalmaciji in je na podlagi v zadnjih državnih proračunih dovoljenih kreditov odredilo ofertni razpis za te gradbe. Poleg že v minoletem mesecu nekemu dalmatinskemu podjetju oddanih del na obrežju za oglje v Šibeniku, se oddajo v tem letu še nastopne gradbe: V Šibeniku zgradba zveznih obrežij med pomolom za pristajanje ladij in obrežjem za oglje. V Spljetu razširjenje pomola sv. Petra in gradba drugega velikega operacijskega pomola. V Gružu podaljšanje operacijskega obrežja pred